

ДОКЛАД
От Проф.СТЕФАН ДАНАИЛОВ МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА
„За някои основни дейности за периода ЯНУАРИ- МАРТ` 2008
година”

Министерство на културата работи по следните стратегически цели:

- *Създаване условия за устойчивото културно развитие, духовното консолидиране и просперитет на нацията;*
- *Утвърждаване на българската национална идентичност, чрез последователна работа за изграждане образа на България като надежден партньор, с подчертан принос в укрепването и развитието на отношенията ни с Европейския съюз;*
- *Актуална международна дейност, насочена към популяризиране постиженията на българските творци и повишаване конкурентноспособността на българския културен продукт*

През 2008 г. МК продължава да изпълнява основните си ангажименти към обществото чрез реализиране на стратегическите цели , като за постигане на желаните резултати си постави конкретни приоритети:

- ✓ **Съхраняване, развитие и достъпност на културно-историческото наследство – движимо и недвижимо;**
- ✓ **Развитие на изкуствата и културата;**
- ✓ **Гарантиране защитата на интелектуалната собственост;**
- ✓ **Европейска година на межкултурния диалог; Година на руската култура в България.**

<i>За реализиране на дейностите по:</i>

Опазване на паметници на културата, свързани с българската история и култура с национално и световно значение - Изработени са 115 документации, от които по-значими са за “Зографския манастир” в Атон, Светилището “Татул”, археологически комплекс “Перперикон”, тракийска могила при с. Александрово и др.;

Защита на обектите на недвижимото културно-историческо наследство, консервация, реставрация, експониране и социализация на недвижимите паметници на културата – в резултат на дейностите по актуализации на списъците на паметниците на културата са обявени нови 110 единични и групови паметника на културата, а са отписани 83, от които 56 са обявени, а 27 декларирани паметници на културата. Определени или актуализирани са граници и режими за опазване на единични и групови паметници на културата,

като за 71 броя са проведени междуведомствени комисии за определяне на граници и режими на опазване.

По значими обекти са “Скалното светилище “Татул”, “Асеновата крепост и църквата “Св. Богородица Петричка”, “Римска крепост и пътна станция “Состра”, “Античен некропол на Анхиало”, архитектурно-историческия резерват Жеравна, Хълм-крепост “Трапезица” В.Търново, Археологически резерват Плиска-Преслав, Мадарски конник, Четиньова крепост, с. Старосел, Църква” Свети 40 мъченици”;

***за консервационно-реставрационни работи на недвижими паметници на културата са изразходвани през 2007 г. общо 4 726 560 лв., от които:**

-Архитектурен резерват „Плиска – Преслав” – 1 493 560 лв.

-Хълм - крепост „Трапезица” – В.Търново – 1 466 135 лв.

- Мадарски конник – 259 666 лв.

Църква „Св. 40 мъченици” – 160 150 лв.

<i>Основни ремонти на сгради на културни институти:</i>

Ремонтът на Националната опера и балет се финансира от държавния бюджет за капиталови разходи. Ремонтни работи в такъв мащаб не са извършвани от построяването на Операта в средата на миналия век. Общата стойност на капиталовите разходи за трите етапа е приблизително 10 263 000лв. с ДДС.

Ремонтът започна през 2006 г.и са инвестирани **1 933 000 лв.** През миналата 2007 г. Министерство на културата отпусна **3 523 075 лв.** за втория етап от ремонта. Обновени са зрителната зала и балконите, коридорите и фойетата, кулоарите, гардеробните, бюфетът, ВИП-помещенията, главният вход, санитарните помещения и прилежащите им инженерни инсталации.

През новия сезон публиката ще се чувства удобно и уютно в обновената зала - монтирани са нови кресла – и тук за по-голям комфорт са разширени пространствата между редовете, както в залата, така и на балконите. Ново е подовото покритие, завесите, пребоядисани и освежени са стенните покрития, препозлатени са всички орнаменти, почистено е и е реставрирано небето (композицията "Небе" на Дечко Узунов) на тавана в зрителната зала. Нови са мокетите, мраморът навсякъде е почистен и полиран, като е запазен автентичния му вид. Сменена е и дограмата на главния вход. Всички материали, които са вложени в ремонта, са със сертификации и с изключително високо качество.

През 2008 г. предстои третият етап от ремонта на Националната опера и балет, за който са предвидени инвестиции на стойност **5 314 000 лв.**

Министерството на културата предвижда през 2009 г. - 1,2 млн. лв. за ремонт на складовете за декорите на Националната опера; За закупуване на допълнителна осветителна техника -75 000 лв.; Осигуряване на средства за нови палци и костюми за балета на Националната опера, за да се подготви нов спектакъл или концерт за честването на годишнината на българския балет. За всички специфични изисквания към ремонта и влаганите материали се търси компетентното мнение на Художествения съвет на Национална опера и балет.

Основен ремонт:

* **на театри:** ДТ Варна-299 992 лв.; ДТ Пловдив-1 231 073 лв.; РДТ-Смолян-856 684 лв.; НТ"Ив.Вазов"-91 808 лв.; ДКТ Шумен-53 847 лв.; Сатиричен театър-992 631 лв.; НДТ"Сълза и смях"- 300 000 лв.; ДТ"Ст.Бъчваров" – Варна-317 031 лв.; ДКТ Габрово-45 000 лв.;

***на средни художествени училища по изкуствата и културата:** НГПИ"Акад.Д.Узунов" Казанлък – 92 786 лв.; НУИ "В.Стоянов" Русе – 75 000 лв.; СХУПИ, гр. Трявна – 50 000 лв.; СХУПИ"Свети Лука", София – 1 225 081 лв.

Министерството на културата положи големи усилия за да подготви **дигитализацията на музейните фондове** в Република България. От 2006 г се извършва пълна инвентаризация на музейните фондове на всички музеи и художествени галерии в Република България с цел установяване броят на наличните фондови единици, правилното водене на инвентарните книги и цялата музейна документация. Извършването на дигитализацията е крайно наложително за доказване на музейна собственост при нелегалния трафик на ценности.

Освен реструктурирането на музейната система е необходимо изграждане на хардуерна и софтуерна инфраструктура на музеите с оглед включването им в музейната мрежа на Европа и света съгласно изискванията на евростандартите, както и необходимостта да се създаде **Национална система за обмен на данни**, която дигитално да събере на едно място музейният фонд на страната, и да подпомага дейността на музеите, МК, МВР и Агенция „Митници“. Работи се по изготвяне на техническото задание за обявяването на обществена поръчка за изработването на софтуера. За целта експерти от Министерството на културата и специалисти по информационни технологии посетиха някои от музеите и галериите в страната, сред които: НИМ, НМБНИ, НГЧИ, НЛМ, РИМ Пловдив, РЕМ Пловдив, РПНМ Пловдив, ИМ Асеновград, РИМ Видин, РИМ Враца, ИМ Чипровци, ИМ Ботевград, ХГ Пловдив, ХГ Мездра – музеи и галерии с различна структура, профил и административна подчиненост.

Съществуват редица проблеми при изграждането на националната база данни. Основният е свързан с голямото разнообразие от шифри и

обозначения, които българските музеи и галерии използват при инвентарирането на един движим паметник на културата. Музеите и галериите имат различни традиции при организацията на отделите, фондовете, колекциите и сбирките.

Министерството на културата ще подпомогне финансирането на:

- проекти на тема „Дигитализация на музейните фондове на държавните и общински музеи и галерии” (през 2007 са субсидирани 13 проекта на стойност **55 945,60 лева**);

- Единен софтуер за управление на музейните фондове /ЕСУМФ/;
(Отпуснати целево **16 560 лева** за разработка на техническо задание за обявяване на обществена поръчка за разработка на ЕСУМФ – на 18.03.2008 г. предстои приемането на изпълнението на техническото задание/;

- Обявяване на обществена поръчка за изработка на ЕСУМФ на стойност **900 000 лева**.

- Хардуер и софтуер за създаване на Единна база данни в Министерството на културата на стойност **1 384 000 лева**.

За реализиране на дейностите по подпомагане развитието българския книжен сектор, библиотеки и читалища се работи:

1. Програма „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност” е осъществена за първи път през 2007 г., с цел да се обновят библиотечните фондове с нова актуална литература, културна и литературна периодика и други съвременни **информационни източници**. Чрез тази програма библиотеките ще могат да отговорят на нарастващите потребности на читателите и постепенно ще се доближат и достигнат европейските стандарти на библиотечно-информационно обслужване. За нейното изпълнение в републиканския бюджет бяха заложили два милиона лева.

Програмата беше реализирана в две конкурсни сесии – през м.май и през м. септември. През първата сесия бяха утвърдени 687 проекта на обща стойност 1 023 499 лв., а през втората 630 проекта за 976 493 лв. В двете конкурсни сесии бяха подкрепени общо 1 317 регионални, читалищни, училищни, университетски и други специални библиотеки с **обща стойност на проектите – 1 999 992 лв.**

В зависимост от активността на библиотеките, през двете конкурсни сесии средствата по програмата се разпределят по области, както следва:

Благоевград	35 проекта на стойност	80 653 лв.
Бургас	37 проекта на стойност	62 503 лв.
Варна	69 проекта на стойност	87 791 лв.
Велико Търново	49 проекта на стойност	80 430 лв.
Видин	32 проекта на стойност	29 621 лв.
Враца	28 проекта на стойност	32 742 лв.

Габрово	15 проекта на стойност	28 761 лв.
Добрич	25 проекта на стойност	43 907 лв.
Кърджали	37 проекта на стойност	93 242 лв.
Кюстендил	33 проекта на стойност	48 068 лв.
Ловеч	41 проекта на стойност	45 333 лв.
Монтана	42 проекта на стойност	62 610 лв.
Пазарджик	71 проекта на стойност	67 853 лв.
Перник	22 проекта на стойност	60 142 лв.
Плевен	52 проекта на стойност	61 696 лв.
Пловдив	144 проекта на стойност	181 987 лв.
Разград	37 проекта на стойност	48 917 лв.
Русе	29 проекта на стойност	47 055 лв.
Силистра	59 проекта на стойност	58 651 лв.
Сливен	50 проекта на стойност	47 664 лв.
Смолян	40 проекта на стойност	56 066 лв.
София-град	120 проекта на стойност	289 999 лв.
София-област	53 проекта на стойност	69 566 лв.
Стара Загора	47 проекта на стойност	77 681 лв.
Търговище	45 проекта на стойност	44 722 лв.
Хасково	51 проекта на стойност	104 794 лв.
Шумен	49 проекта на стойност	56 770 лв.
Ямбол	17 проекта на стойност	22 751 лв.

Показаните положителни резултати по отношение обогатяване на библиотечните фондове, резултат от програмата даде основание Министерството на културата да продължи нейното реализиране и през настоящата година. Средствата ще бъдат увеличени с 50% или **общо 3 000 000 лв.** В момента се работи за усъвършенстване на правилата като се разширява възможността за включване на повече видове информационни източници в т.ч. и на електронни носители. Тъй като програмата е изградена на проектен принцип, не бихме могли да предвидим реалното участие на библиотеките, за да планираме средствата по области. За да се активизира участието и на най-малките библиотеки, които осигуряват литература, информация и знания в най-отдалечените селища, програмата ще бъде широко популяризирана от страна на Министерството.

Чрез 27- те регионални библиотеки ще бъде оказано съдействие на останалите библиотеки за разясняване на правилата и при подготовка на проектите.

2. На 20 и 21 март т.г. Министерството на културата, Община Варна и Регионална библиотека „Пенчо Славейков” организират Национална кръгла маса „Библиотеката – мит и реалност”. В работата на кръглата маса ще вземат участие представители на Националната

библиотека, на най-големите университетски, на 27 –те регионални и други публични библиотеки от цялата страна, университетски преподаватели, общественици. Широко ще бъдат дискутирани ролята и значението на библиотеките като културни, образователни и информационни институции. Ще се анализират и резултатите от програмата „Българските библиотеки-съвременни центрове за четене и информираност”. На основата на обсъжданията ще бъдат формулирани основните стратегически направления за развитие на сектора.

3. През 2006 г. по програма „Помощ за книгата” са спечелили субсидия 60 издателства. Общата сума на подкрепените проекти е 87 514 лв. Одобрените от журито ръкописи са от българската литературна класика, съвременна българска литература, българска хуманитарна и детска литература.

През 2007 г. по програмата „Помощ за книгата” са спечелили 61 издателства на обща сума 97 756 лв. Преобладаващата част от спечелилите субсидия книги са от съвременната българска литература, българска хуманитаристика и българска литературна класика.

През 2007 г. от конкурсът „Проекти по целевите програми на Министерството на културата в областта на книгата” са раздадени на две сесии общо 66. 980 лв. на 28 издателства.

Предвижда се субсидиране през 2008 г. по конкурса „Помощ за книгата” и по „Целеви проекти” общо за 200 000 лв.

<i>Подпомагане творчески проекти и изяви на регионално и местно равнище</i>

- Фестивали, конкурси, чествания, прегледи, събори, програми -56;
- Любителско творчество – 61;
- Допълваща субсидия за ремонт, нови книги, периодика, компютърна техника за читалища и библиотеки - 1967;
- Съфинансиране на регионални културни прояви - 83.

<i>Главни направления по които се работи за развитие на българската култура и изкуства:</i>

България е домакин на Световния конгрес на Международната асоциация на театралните критици – 14-19 април 2008. Тема на конгреса е „Театърът и хуманизмът в днешния свят на насилие”. Министерството на културата полага сериозни усилия за добра организация и ползотворно протичане на четирите сесии на конгреса и представянето на българския театър. В работата на конгреса ще вземат участие над сто делегати от Европа, Азия и Америка и ще имат възможност да гледат шест български представления.

За разширяване приложното поле на Закона за авторското право и сродните му права е:

- подобро нивото на работа на **Съвета за защита на интелектуалната собственост** към министъра на културата. Все по-успешно той се утвърждава като основна държавна структура, пред която се поставят проблемите и се вземат решения в областта на интелектуалната собственост.

- повишена информираността на обществото за спазването на правата върху интелектуалната собственост чрез реализирани проекти по линия на Комуникационната стратегия: Кръгла маса на тема “Интелектуалната собственост и медии – динамика на промените след приемането на България в ЕС. Закон за авторското право и сродните му права” ; Фотоконкурс на тема “Правата на интелектуалната собственост”, които са включени в рамките на Фестивала на медийни продукти за българската евроинтеграция “Българската Европа” – Русе и проект “Интелектуалната собственост – елемент от културата на младите”.

За реализиране на дейностите по Европейската година на межкултурния диалог и Годината на руската култура в България е осъществено следното:

* От 18 до 22 февруари 2008 Министерството на културата, в сътрудничество с МВнР и БАН, организира провеждането на **Втората извънредна сесия на Междуправителствения комитет на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство**. Форумът бе под патронажа на Президента Георги Първанов и в него участваха Франсоаз Ривииер - заместник-генерален директор по културата на ЮНЕСКО, Олабии Бабалола Йозеп Яй - председател на Изпълнителния съвет на ЮНЕСКО и Мохамед Беджауи - председател на Асамблеята на страните по Конвенцията, както и над 300 представители на 70 страни.

Основната работа на сесията се фокусира върху оперативните указания и документи за прилагането на Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство, и върху двугодишния отчет за работата на Комитета, който трябва да бъде представен за утвърждаване на Асамблеята на страните през месец юни 2008 г.

Пилотната програма на ЮНЕСКО „**Живи човешки съкровища**”, от която „**Живи човешки съкровища – България**” е част, има за цел да предотврати изчезването на културни феномени като музиката, танца, словото, обредите, съборите или традиционните културни умения, като акцента пада върху насърчаването на носителите на това нематериално

културно наследство да практикуват тези дейности и да предават своите знания и умения на следващите поколения. Програмата се координира от МК, Института за фолклор при БАН, със съдействието на Националната комисия на ЮНЕСКО в България. В тази връзка МК проведе на 11 март заседание на **Националния съвет по нематериално културно наследство**, на което се отчете, че са подадени 162 кандидатури за участие във втория етап на Националната програма. Предстоят заседания на регионалните комисии, които ще отличат номинации на регионално ниво.

На 14 март в Хърватска се състоя **Среща на Съвета на министрите на културата от Югоизточна Европа**, на която се обсъдиха конкретни действия по Регионалните програми за опазване на културното богатство и културното многообразие на региона. От българска страна се лансира идеята, подкрепена от Съвета на Европа – да се създаде постоянна група за мониторинг на културното наследство в Югоизточна Европа, която да работи под егидата на Съвета на министрите на културата. Съседните страни от региона бяха поканени да се включат в нашия национален проект „Къща”, с който България участва в Европейската година на Межкултурния диалог.

Европейското културно многообразие, възприемано като уникално преимущество налага засилване на ролята на межкултурния диалог в рамките на инициативата на ЕС – „Европейска година на межкултурния диалог 2008”. Тя включва реализирането на малък брой водещи проекти на Европейско ниво, както и поддръжка от ЕС за един национален проект във всяка страна-членка и една програма, изработена от Партньор и насочена към гражданското общество. **Българският Национален проект** в рамките на Европейската годината на межкултурния диалог е наречен **„КЪЩА”** като символ на обединението, стремежа към диалог и толерантност в мултиетническото общество. Обект на проекта е межкултурният диалог, но със средствата на театъра, музиката, изображението, творческата дискусия, документирането на всичко това в брошури, книги и авторски филми. Различни организации от цяла България, предимно от неправителствения сектор се ангажират в дейностите на проекта като се очаква общият брой участници да надхвърли 1000, а създадената инфраструктура, подпомагана и за в бъдеще от Министерството на културата да се разширява. Планираните дейности са разделени тематично според отделните помещения в традиционната българска къща - в „библиотеката” са концентрирани дейностите, свързани с изследователски и издателски проекти, медии, комуникации; в „кухнята” се осъществява популяризирането на традиционните кухни на различните етноси, живеещи съвместно в България и различни кулинарни събития; в „работния кабинет” се подготвят и провеждат социологически проучвания по темите от проекта, работни срещи и ателиета на млади творци и артисти, информационно-образователни филми, арт-терапия за деца; в „музикалната стая” се подготвя музикалното оформление към

представянето на страните-участнички и провеждането на национален концерт “Да празнуваме многообразието”, представящ богатството от форми на културно изразяване на етносите в България; в „дневната стая”, се организират срещи и дебати, посветени на межкултурния диалог през цялата година; в „гостната” се показват изложби на художниците-хумористи от 8 държави, пътуващи изложби, фотоизложби и други дейности по проекта; в „детската стая” се подготвят опознавателни програми за културното наследство, насочени към децата и програми, които развиват тяхната креативност; в „двора” на къщата вървят арт-атракции, представления и опознавателни програми. В „съседите” са включени всички дейности с участието на гости от региона на Югоизточна Европа, както и дейности в рамките на Европейската година извън България, в които България ще вземе участие.

В периода 6-16 март **се проведе** дванадесетото издание на **София Филм Фест** - най-мащабното международно киносъбитие в България, един от ключовите фестивали в Югоизточна Европа, представящ актуалните тенденции в световното кино и най-новото от българското кино пред света. Програмата съдържа около 100 игрални, 30 документални и 60 късометражни филма.

Фестивалът се организира със съдействие на Министерството на културата и с подкрепата на програмата МЕДИА на Европейската комисия, Националния филмов център, национални и чуждестранни културни институти и спонсори.

На фестивала са представени общо 190 игрални, късометражни и документални филма от цял свят. Над 200 е броят на международните гости, между които режисьори, продуценти, актьори, фестивални директори, медийни и кино експерти.

В годината на Русия в България е представен специален **Фокус на Руското кино**. Руската програма се организира от Агенцията за култура и кинематография на Руската федерация и българското Министерство на културата в партньорство със София Филм Фест. В нея са включени някои от най-успешните филми на 2007 - претендентите за “Оскар” за чуждоезичен филм “12” на Никита Михалков и “Монгол” на Сергей Бодров-старши, „Изгнание” на Андрей Звягинцев, “Прости неща” на Алексей Попогребски, “Александра” на Александър Сокуров, “Изобразявайки жертвата” на Кирил Серебренников, “Русалка” на Ана Меликян и „Пътешествие с домашни животни” на Вера Сторожева.

Голямата награда за най-добър филм в Международния конкурс се присъди на **филма „Русалка”** (Русия) с режисьор Анна Меликян. Наградата се дава за постиженията на филма в режисьорското майсторство, кинематографията, разкадровката, актьорската игра и заиграването с енергията и измислицата.

Известният руски режисьор **Никита Михалков** – специален гост на фестивала получи **Наградата на София** за цялостен принос в киноизкуството.